Jekk jogħġbok innota li l-verżjoni bil-lingwa oriġinali ta' din il-paġna et ġiet emendata reċentement. Il-verżjoni tal-lingwa li qed tara bħalissa attwalment qed tiġi ppreparata mit-tradutturi tagħna.

l-Estonjan

Swipe to change

Smigħ ta' xhieda

Estonja

1 L-oneru tal-provi

1.1 X'inhuma r-regoli dwar l-oneru tal-provi?

L-oneru tal-prova huwa regolat mill-Artikolu 230 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili (*tsiviilkohtumenetluse seadustik*), li jgħid li, fil-kawżi, kull parti trid tipprova l-fatti li fuqhom huma bbażati t-talbiet u l-oġġezzjonijiet tagħhom, sakemm mhux provdut mod ieħor bil-liġi. Barra minn hekk, sakemm mhux provdut mod ieħor bil-liġi, il-partijiet jistgħu jaqblu li jaqsmu l-oneru tal-prova b'mod differenti minn dak stabbilit mil-liġi, u jaqblu dwar in-natura tal-provi biex juru ċerti fatti. Sakemm mhux provdut mod ieħor bil-liġi, il-qorti tista' tiġbor il-provi *ex officio* fi kwistjonijiet matrimonjali, ta' filjazzjoni, tilwim marbut mal-interessi tat-tfal jew proċedimenti fuq talba.

1.2 Hemm xi regoli li permezz tagħhom ċerti fatti jiġu eżentati mill-oneru tal-provi? F'liema każijiet ? Jistgħu jiġu ppreżentati provi sabiex jiġi ppruvat li preżunzjoni legali partikolari mhix valida?

Fatt li l-qorti tqis li jaf bihom kulħadd mhemmx għalfejn jiġu ppruvati. Fatt dwar liema informazzjoni hija affidabbli minn sorsi barra l-proċedimenti jista' jiġi ddikjarat li jaf bih kulħadd mill-qorti. Barra minn hekk, argument magħmul minn parti dwar fatt mhemmx għalfejn jiġi ppruvat jekk il-parti l-oħra tammetti l-fatt. L-ammissjoni tfisser ftehim mhux kundizzjonat u espress dwar allegazzjoni fattwali permezz ta' dikjarazzjoni bil-miktub indirizzata lill-qorti, jew magħmula f'seduta tal-qorti fejn il-ftehim tniżżel fil-minuti. L-ammissjoni tista' tiġi rtirata biss bil-kunsens tal-parti l-oħra jew jekk il-parti li qed tirtira l-ammissjoni turi li l-allegazzjoni dwar l-eżistenza jew in-nuqqas tal-fatt mhix korretta, u dik l-ammissjoni kienet ħtija ta' fehma mhux korretta ta' dak il-fatt. F'dawn il-każijiet il-fatt ma jitqiesx ammissibbli. L-ammissjoni tiġi preżunta sakemm il-parti l-oħra ma tkunx ikkontestat b'mod espress talba li tkun saret rigward ċirkostanza fattwali, u l-ħsieb li jiġi kkontestat il-fatt mhux evidenti mid-dikjarazzjonijiet tal-parti l-oħra.

1.3 Sa liema livell trid tkun konvinta l-qorti sabiex tagħti sentenza li tissejjes fuq l-eżistenza ta' dak il-fatt?

Il-qorti tevalwa l-provi kollha skont il-liġi mill-perspettivi kollha, b'mod komplut u oġġettiv, u tiddeċiedi, skont id-diskrezzjoni tagħha, jekk l-argument imressaq mill-parti fil-proċediment ġiex pruvat jew le, wara li tqis, fost fatturi oħra, kull ftehim bejn il-partijiet dwar il-ġbir tal-provi.

2 Is-smigħ tal-provi

2.1 Għas-smigħ tal-provi dejjem ikun meħtieġ li jsir rikors minn parti, jew huwa wkoll possibbli li f'ċerti każijiet l-imħallef jisma' l-provi fuq l-inizjattiva tiegħu stess?

Għalkemm l-Artikolu 236(2) tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili jgħid li, b'mod ġenerali, il-partijiet konċernati għandhom iressqu talba lill-qorti biex tiġbor il-provi, l-Artikolu 230(3) tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili jipprovdi għal każijiet fejn il-qorti tista' tiġbor provi *ex officio*. B'mod partikolari, sakemm mhux provvdut mod ieħor bil-liġi, il-qorti tista' tiġbor il-provi *ex officio* fi kwistjonijiet matrimonjali, ta' filjazzjoni, tilwim marbut mal-interessi tat-tfal jew proċedimenti fuq talba.

2.2 Jekk ir-rikors min-naħa ta' parti għall-ġbir tal-provi jintlaqa', x'isir wara?

Jekk il-ġbir ta' provi addizzjonali huwa meħtieġ sabiex jiġu evalwati l-provi, il-qorti tagħmel dan permezz ta' deċiżjoni li tiġi kkomunikata lill-partijiet fil-proċedimenti. Jekk il-provi jridu jinġabru barra l-ġurisdizzjoni territorjali tal-qorti li qed tmexxi l-proċedimenti dwar kwistjoni partikolari, il-qorti li qed tisma' l-kawża tista' tibgħat ittra ta' talba sabiex tagħti deċiżjoni għat-twettiq ta' att proċedurali mill-qorti li fil-ġurisdizzjoni territorjali tagħha jistgħu jinġabru l-provi. Barra minn hekk, il-provi jistgħu jittieħdu barra l-Estonja.

Wara li tagħti deċiżjoni, il-provi jridu jinġabru skont id-dispożizzjonijiet li jirregolaw il-ġbir tal-provi, skont it-tip ta' prova, fil-Kapitoli 27-32 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili.

2.3 F'liema każijiet il-qorti tista' tiċħad ir-rikors ta' parti għall-ġbir tal-provi?

Il-qorti tista' tiċħad talba għall-ġbir tal-provi jekk:

il-provi ma għandhomx rilevanza mal-kawża (l-iktar jekk il-fatt pruvat m'hemmx għalfejn jiġi pruvat jew jekk il-qorti taħseb li hemm biżżejjed provi miġbura li jsostnu l-fatt);

jekk skont il-liġi jew skont ftehim bejn il-partijiet, fatt irid jiġi pruvat b'provi ta' ċertu tip jew forma, iżda huwa mitlub il-ġbir ta' provi ta' tip jew forma oħra;

il-provi mhumiex aċċessibbli, l-iktar jekk id-dettalji tax-xhieda jew il-post fejn qiegħed id-dokument mhux magħruf, jew jekk ir-rilevanza tal-provi mhix proporzjonali mal-ħin meħtieġ biex jinġabru jew diffikultajiet relatati oħra;

it-talba għall-ġbir tal-provi saret tard;

il-bżonn għall-ġbir tal-provi mhix pruvata;

il-parti fil-proċedimenti li qed titlob il-ġbir tal-provi naqset milli tħallas bil-quddiem kif mitluba mill-qorti sabiex jiġu koperti l-ispejjeż tal-ġbir tal-provi.

2.4 X'inhuma l-mezzi differenti biex isiru l-provi?

Skont l-Artikolu 229(1) tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili, il-provi fi kwistjoni ċivili huma kull informazzjoni li tinsab f'formola proċedurali provduta mil-liġi u li fuq il-bażi tagħha l-qorti, skont il-proċedura prevista mil-liġi, taċċerta l-eżistenza jew in-nuqqas ta' fatti li fuqhom huma bbażati t-talbiet u l-oġġezzjonijiet tal-partijiet u fatti oħra rilevanti għas-soluzzjoni ġusta tal-kawża.

Skont is-sottotaqsima 2, il-provi jistgħu jkunu x-xhieda ta' xhud, dikjarazzjonijiet mogħtija bil-ġurament mill-partijiet tal-proċedimenti, dokumenti, evidenza fiżika, spezzjoni jew opinjoni esperta. Fi proċedimenti mħallta jew proċedimenti li jibdew b'talba, il-qorti tista' tqis ukoll forom oħra ta' provi, inkluż dikjarazzjoni ta' parti fil-proċedimenti li ma ngħatatx bil-ġurament, bħala suffiċjenti biex jippruvaw il-fatti.

2.5 X'inhuma l-mezzi biex jinġabru l-provi mingħand ix-xhieda u huma differenti mill-mezzi użati biex jinġabru l-provi mingħand ix-xhieda tal-periti tal-qorti? X' inhuma r-regoli fir-rigward tas-sottomissjoni ta' provi bil-miktub u ta' perizji/opinjonijiet ta' esperti?

1) Xhieda tax-xhud

Skont l-Artikolu 251(1) tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili, kull persuna li tista' tkun taf b'fatti rilevanti għall-kawża tista' tinstema' bħala xhud sakemm il-persuna mhix parti fil-proċedimenti jew rappreżentant ta' parti fil-proċedimenti fuq il-kwistjoni. Ix-xhieda jridu jagħtu informazzjoni dwar il-fatti li raw huma nfushom.

Persuna li tittella' bħala xhud trid tidher quddiem il-qorti u tagħti xhieda veritiera quddiem il-qorti rigward il-fatti li taf bihom. Ix-xhieda, minflok jattendu seduta, jistgħu jiġu mitluba jagħtu dikjarazzjonijiet bil-miktub, jekk id-dehra l-qorti tkun piż mhux raġonevoli fuq ix-xhud u, meta tqis il-kontenut tal-mistoqsijiet u l-karatteristiċi personali tax-xhud, l-għoti ta' xhieda bil-miktub hija, fil-fehma tal-qorti, mezz suffiċjenti għall-produzzjoni tal-provi. Alternattivament, il-qorti tista' tuża l-atti ta' seduta ta' smigħ fi proċedimenti oħra l-qorti, jekk dan verament jissimplifika l-proċedimenti u l-qorti hija meqjusa li tista' tevalwa l-atti sa fejn ikun meħtieġ mingħajr ma tagħmel mistoqsijiet diretti lix-xhud.

Kull xhud jinstema' individwalment u x-xhieda li ma jinstemgħux ma jistgħux ikunu preżenti fl-awla matul is-smigħ. Jekk il-qorti hija tal-fehma li xhud qed jibża' jew għandu xi raġuni oħra biex ma jgħidx il-verità quddiem il-qorti fil-preżenza ta' parti fil-proċedimenti jew jekk il-parti tmexxi x-xhieda tax-xhud b'indħil jew b'kull mezz ieħor, il-qorti tista' toħroġ lil dik il-persuna mill-awla sakemm ikun qed jinstema' x-xhud. F'dawn il-każijiet, wara r-ritorn ta' dik il-persuna x-xhieda tax-xhud tinqara lill-parti fil-proċedimenti li wara għandha dritt tagħmel xi mistoqsijiet lix-xhud. Jekk ix-xhieda tax-xhud hija kontradittorja, il-qorti tista' tisma' u tpoġġi mistoqsijiet lix-xhud għal numru ta' drabi fl-istess seduta ta' smigħ.

F'każ ta' dikjarazzjonijiet bil-miktub, il-partijiet fil-proċedimenti għandhom id-dritt jagħmlu mistoqsijiet bil-miktub lix-xhieda permezz tal-qorti. Il-qorti tiddeċiedi liema mistoqsijiet irid iwieġeb ix-xhud. Jekk ikun hemm bżonn, il-qorti tista' tħarrek xhud għal seduta sabiex jagħti x-xhieda tiegħu oralment.

Jekk il-persuna ma tkunx tista' titla' l-qorti minħabba mard, età avvanzata jew diżabbiltà jew għal xi raġuni valida oħra, jew jekk hija meħtieġa għal xi raġuni oħra, il-qorti tista' żżur lix-xhud biex tisma' x-xhieda tiegħu.

Il-qorti teżamina l-provi direttament (l-Artikolu 243(1) tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili). Sabiex tivverifika l-affidabbiltà tad-dikjarazzjonijiet tax-xhieda, il-qorti tista' tistrieħ fuq diversi metodi speċifikati fl-Artikoli 262(1) u (8) tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili, pereżempju skont is-sottotaqsima 1 il-qorti taċċerta ruħha mill-identità tax-xhud u mill-qasam tal-attività, edukazzjoni, post ta' residenza, konnessjoni mal-kwistjoni u r-relazzjoni tiegħu mal-partijiet fil-proċedimenti. Qabel ma jixhed, il-qorti tispjega lix-xhud l-obbligu li jgħid il-verità u l-proċedura f'każ li jirrifjuta li jixhed; skont is-sottotaqsima 8, il-qorti, jekk ikun meħtieġ, tista' tagħmel mistoqsijiet addizzjonali matul is-sessjoni ta' mistoqsijiet sabiex tiċċara jew tikkumplimenta x-xhieda, jew biex tistabbilixxi l-bażi għall-għarfien tax-xhud.

2) Opinjoni esperta

Sabiex tiċċara ċ-ċirkostanzi rilevanti għal kwistjoni li teħtieġ għarfien espert, il-qorti għandha dritt tikseb l-opinjoni ta' esperti fuq talba ta' parti fil-proċedimenti. Sabiex taċċerta l-liġi fis-seħħ barra r-Repubblika tal-Estonja, id-dritt internazzjonali jew il-common law, il-qorti tista' titlob l-opinjoni ta' espert fi kwistjonijiet ġuridiċi fuq talba ta' parti fil-proċedimenti jew *ex officio*. Id-dispożizzjonijiet dwar is-smigħ tax-xhieda japplikaw għas-smigħ ta' persuni b'għarfien speċifiku (periti) bl-għan li tiġi pruvata ċirkostanza jew avveniment li jeħtieġ għarfien speċifiku sabiex jiġi interpretat korrettament. Jekk parti fil-proċedimenti tippreżentat l-opinjoni bil-miktub ta' periti lill-qorti u l-persuna mhix qed tinstema' bħala xhud, dawn l-opinjonijiet jiġu meqjusa bħala provi dokumentarji. Minflok tordna perizja, il-qorti tista' tuża l-opinjoni ta' perit ippreżentata fuq ordni ta' qorti fi proċedimenti oħra jew opinjoni esperta fuq ordni tal-korp li qed imexxi l-proċedimenti kriminali jew dwar aġir ħażin jekk dan jissimplifika l-proċedimenti u jekk il-qorti hija preżunta li tista' tevalwa l-opinjoni esperta sa fejn ikun meħtieġ mingħajr ma terġa' tordna perizja. F'dawn il-każijiet, il-perit jista' jagħmel aktar mistoqsijiet jew jiġi mitlub jitla' l-qorti għal aktar mistoqsijiet.

Il-perizja titmexxa minn espert forensiku jew persuna kwalifikata oħra li taħdem ma' istitut forensiku tal-Istat, minn espert uffiċjalment iċċertifikat jew minn persuna oħra b'għarfien speċifiku maħtura mill-qorti. Il-qorti tista' taħtar persuna bħala espert jekk hija jkollha l-għarfien u l-esperjenza meħtieġa biex tagħti l-opinjoni tagħha. Jekk huwa disponibbli espert uffiċjalment iċċertifikat biex imexxi l-perizja, jistgħu jinħatru persuni oħra biss għal raġuni tajba. Jekk il-partijiet jaqblu fuq espert, il-qorti tista' taħtar lil dik il-persuna bħala espert jekk huma jistgħu jaġixxu fil-kapaċità ta' espert skont il-liġi.

Parti fil-proċedimenti għandha d-dritt tagħmel mistoqsijiet lill-espert permezz tal-qorti. Il-qorti tiddeċiedi liema mistoqsijiet jeħtieġu opinjoni esperta. Il-qorti trid tagħti r-raġunijiet tagħha jekk tiċħad uħud minn dawn il-mistoqsijiet. L-esperti jridu jippreżentaw l-opinjoni esperta tagħhom lill-qorti bil-miktub, sakemm il-qorti ma tordnalhomx biex jippreżentawha oralment jew, bil-kunsens tal-espert, f'xi forma oħra. Opinjoni esperta jrid ikollha deskrizzjoni dettaljata ta' kull eżami li sar, il-konklużjonijiet milħuqa bħala riżultat ta' dawn l-eżamijiet u tweġibiet bir-raġunijiet għall-mistoqsijiet tal-qorti.

Il-periti jridu jagħtu opinjoni korretta u bir-raġunijiet fuq il-mistoqsijiet li jsirulhom. Sabiex jagħti opinjoni esperta, l-espert jista' jeżamina kull materjali mill-każ li huwa jeħtieġ, jieħu sehem fl-eżami tal-provi fil-qorti u jitlob materjali ta' referenza u informazzjoni addizzjonali mill-qorti.

Opinjoni esperta tingħata matul seduta l-qorti. Sakemm l-opinjoni esperta ma tiġix ippreżentata bil-miktub jew f'forma li tista' tinqaleb bil-miktub, l-esperti jesprimu l-opinjonijiet tagħhom f'seduta l-qorti. Il-qorti tista' ttella' espert li jkun ippreżenta opinjoni esperta bil-miktub jew f'forma li tista' tinqaleb bil-miktub għal seduta l-qorti biex tagħmillu xi mistoqsijiet. Il-qorti tista' ttella' wkoll espert li ppreżenta opinjoni esperta għal seduta l-qorti jekk din tintalab minn waħda mill-partijiet konċernati.

Wara li tkun eżaminat opinjoni esperta, il-partijiet fil-proċedimenti jistgħu jpoġġu xi mistoqsijiet lill-espert f'seduta l-qorti sabiex tiġi ċċarata l-opinjoni, sakemm il-qorti tkun talbet lill-espert biex jitla' l-qorti. Il-mistoqsijiet jistgħu jiġu ppreżentati lill-qorti minn qabel u mbagħad mogħtija lill-espert mill-qorti. Il-qorti teskludi kull mistoqsija li hija irrilevanti jew mhux fil-kompetenza tal-espert.

Id-dispożizzjonijiet dwar is-smigħ tax-xhieda japplikaw ukoll għas-smigħ tal-esperti.

3) Provi bil-miktub

Il-provi dokumentarji għandhom l-għamla ta' dokument bil-miktub jew kull dokument ieħor jew mezz ta' dejta simili li jiġi rekordjat permezz tal-fotografija, vidjow, awdjo, rikording elettroniku jew rikording ta' dejta ieħor, li fihom informazzjoni dwar il-fatti rilevanti għall-aġġudikazzjoni tal-kwistjoni u li jistgħu jiġu preżentati f'seduta tal-qorti f'forma konkreta.

Il-korrispondenza uffiċjali u personali, id-deċiżjonijiet minn kawżi oħra u l-opinjonijiet ta' persuni oħra b'għarfien speċifiku ppreżentati l-qorti mill-partijiet fil-proċedimenti jitqiesu wkoll bħala dokumenti.

Id-dokumenti miktuba ppreżentati l-qorti jridu jkunu l-oriġinali jew traskrizzjonijiet. Jekk il-partijiet fil-proċedimenti jissottomettu dokumenti oriġinali flimkien ma' traskrizzjoni, il-qorti tista' tagħti lura d-dokumenti oriġinali u tinkludi fil-fajl kopja tat-traskrizzjoni ċċertifikata mill-imħallef. B'talba ta' persuni li jippreżentaw dokumenti bil-miktub, id-dokumenti oriġinali inklużi fil-fajl jistgħu jiġu mogħtija lura wara d-dħul fis-seħħ tad-deċiżjoni tal-qorti u wara t-tmiem tal-proċedimenti. It-traskrizzjoni tinżamm fil-fajl. Il-qorti tista' tistabbilixxi skadenza għall-eżami ta' dokument ippreżentat, u wara ritornat mill-qorti. F'dawn il-każijiet, it-traskrizzjoni tad-dokument trid tinżamm fil-fajl. Jekk id-dokument ikun ġie ppreżentat fil-forma ta' traskrizzjoni, il-qorti għandha dritt titlob li jiġi ppreżentat id-dokument oriġinali jew li jiġu ppruvati ċ-ċirkostanzi li mhux jippermettu li jiġi ppreżentat id-dokument oriġinali. Jekk ir-rikjesti tal-qorti ma jiġux osservati, il-qorti trid tiddeċiedi dwar il-valur probatorju tat-traskrizzjoni tad-dokument.

2.6 Hemm xi mezzi ta' prova li huma iktar b'saħħithom minn oħrajn?

Fi proċeduri ċivili, tapplika r-regola ġenerali tal-evalwazzjoni ħielsa tal-provi, iżda jistgħu japplikaw xi limitazzjonijiet bil-ftehim tal-partijiet konċernati. B'mod partikolari, l-Artikolu 232(2) tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili jgħid li l-ebda provi ma għandha ebda importanza stabbilita minn qabel għall-qorti, sakemm mhux miftiehem mod ieħor mill-partijiet. Għalhekk il-partijiet jistgħu jaqblu li jassenjaw importanza deċiżiva lil ċerti provi.

2.7 Hemm obbligu li jintużaw ċerti mezzi ta' prova biex jiġu ppruvati xi fatti partikolari?

Iva. Jista' joħroġ minn liġi jew ftehim bejn il-partijiet li ċertu fatt jista' jiġi ppruvat biss b'ċertu tip ta' prova jew f'ċertu forma.

2.8 Ix-xhieda huma obbligati bil-liġi li jixhdu?

Iva. Skont l-Artikolu 254 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili, persuna li tittella' bħala xhud trid tidher quddiem il-qorti u tagħti xhieda veritiera quddiem il-qorti rigward il-fatti li taf bihom.

2.9 F'liema ċirkostanzi jistgħu jirrifjutaw li jixhdu?

Il-persuni li ġejjin għandhom id-dritt jirrifjutaw li jixhdu bħala xhieda:

id-dixxendenti u l-axxendenti tar-rikorrent jew tal-konvenut;

l-aħwa jew aħwa minn żwiġijiet sussegwenti tar-rikorrent jew il-konvenut, jew persuna li hija jew kienet miżżewwġa lil ħuthom jew ħuthom minn żwiġijiet sussegwenti;

ġenitur minn żwieġ sussegwenti jew foster carer jew tfal li qed jieħdu ħsieb bil-fostering jew wild il-konjuġi tar-rikorrent jew tal-konvenut;

ġenitur adottiv jew wild adottat tar-rikorrent jew tal-konvenut;

il-konjuġi jew koabitant tar-rikorrent jew tal-konvenut, u l-ġenituri tal-konjuġi jew koabitant, anki jekk iż-żwieġ jew koabitazzjoni ntemmu.

Xhud jista' jirrifjuta li jixhed ukoll jekk ix-xhieda tiegħu tista' tinkrimina lilu jew lil xi persuna speċifikata aktar 'il fuq f'każ ta' reat kriminali jew aġir ħażin.

Xhud għandu dritt jirrifjuta li jixhed dwar fatti li għalihom japplika l-Att dwar Is-Sigriet tal-Istat u l-Informazzjoni Klassifikata tal-Istati Barranin (*riigisaladuse ja salastatud välisteabe seadus*).

Kull persuna li tipproċessa informazzjoni għal skopijiet ta' ġurnaliżmu għandha d-dritt tirrifjuta li tixhed dwar fatti li jkunu jistgħu jgħinu fl-identifikazzjoni tal-informatur tagħhom.

Minkejja dak li ntqal hawn qabel, xhud ma jistax jirrifjuta li jixhed dwar:

it-twettiq u l-kontenut ta' tranżazzjoni li għaliha ġie mistieden jattendi;

it-twelid jew il-mewt ta' xi membru tal-familja;

fatt marbut ma' relazzjoni ta' proprjetà ġejja minn relazzjoni skont il-liġi tal-familja;

att marbut ma' relazzjoni ġuridika kontestata, li x-xhud wettaq huwa nnifsu bħala l-predeċessur jew rappreżentant legali ta' parti.

2.10 Jekk persuna tirrifjuta li tixhed tista' tingħata multa jew tiġi sfurzata tixhed?

Iva. Jekk ix-xhud jirrifjuta li jixhed mingħajr raġuni valida, il-qorti tista' twaħħlu multa jew iżommu f'kustodja sa massimu ta' ġimagħtejn. Ix-xhud għandu jiġi rilaxxat immedjatament jekk jixhed jew jekk is-smigħ tal-kwistjoni jintemm jew jekk ma jibqax ikun hemm bżonn li jinstema' x-xhud.

Barra minn hekk, ix-xhud jeħel l-ispejjeż proċedurali kkawżati minħabba r-rifjut tiegħu li jixhed mingħajr raġuni valida.

2.11 Hemm persuni li ma jistgħux jixhdu?

L-Artikolu 256 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili jistabbilixxi liema persuna ma jistgħux jinstemgħu bħala xhieda. B'mod partikolari, il-ministri ta' assoċjazzjoni reliġjuża reġistrata l-Estonja jew il-persunal ta' appoġġ tagħhom ma jistgħux jixhdu jew isirulhom il-mistoqsijiet dwar ċirkostanzi li ġew mqerra magħhom f'kuntest ta' kura spiritwali. Dawn li ġejjin ma jistgħux jixhdu mingħajr il-permess tal-persuna li fl-interessi tagħha huma impost l-obbligu tal-kunfidenzjalità:

ir-rappreżentanti fi kwistjonijiet ċivili jew amministrattivi, l-avukati fi kwistjonijiet kriminali jew dwar aġir ħażin u n-nutara fejn jidħlu fatti li saru jafu bihom fit-twettiq tad-dmirijiet professjonali tagħhom;

it-tobba, l-ispiżjara jew fornituri tas-saħħa oħra, dwar fatti li l-pazjent fdahom bihom, inklużi fatti dwar id-dixxendenza, l-inseminazzjoni artifiċjali, il-familja jew is-saħħa ta' persuna;

persuni oħra li, minħabba x-xogħol jew l-attivitajiet professjonali jew ekonomiċi tagħhom, saru jafu b'informazzjoni kunfidenzjali li ma jistgħux jiddikjaraw skont il-liġi.

Il-persunal ta' appoġġ professjonali msemmija hawn fuq ma jistgħux jixhdu wkoll mingħajr il-permess tal-persuna li fl-interessi tagħha huma impost l-obbligu tal-kunfidenzjalità:

2.12 X'inhu r-rwol tal-imħallef u tal-partijiet fis-smigħ ta' xhud? B'liema kundizzjonijiet jista' jinstema' xhud permezz ta' vidjokonferenza jew ta' mezzi tekniċi oħrajn?

L-Artikolu 262 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili jistabbilixxi l-proċedura għas-smigħ tax-xhieda. Is-smigħ ta' xhud irid jibda bil-qorti li tispjega l-għan tas-smigħ lix-xhud u tħeġġeġ lix-xhud biex jistqarr kull ma jkun jaf dwar l-oġġett tas-smigħ. Wara, il-partijiet fil-proċedimenti għandhom d-dritt jagħmlu mistoqsijiet tagħhom lix-xhud permezz tal-qorti. Bil-permess tal-qorti, il-partijiet fil-proċedimenti jistgħu jagħmlu l-mistoqsijiet direttament.

Il-qorti teskludi kull mistoqsija diretta fl-eżami u mistoqsijiet li mhumiex rilevanti għall-kwistjoni, kif ukoll mistoqsijiet li jsiru bl-għan li jiġu żvelati fatti ġodda li ma ġewx ippreżentati qabel u mistoqsijiet ripetuti. Jekk ikun hemm bżonn, il-qorti, tista' tagħmel mistoqsijiet addizzjonali matul is-sessjoni ta' mistoqsijiet sabiex tiċċara jew tikkumplimenta x-xhieda, jew biex tistabbilixxi l-bażi għall-għarfien tax-xhud.

Skont l-Artikolu 350 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili, il-qorti tista' torganizza sedura fil-forma ta' konferenza proċedurali sabiex il-partijiet fil-proċedimenti jew ir-rappreżentant jew konsulent tagħhom ikollhom l-opportunità jkunu f'post ieħor dakinhar tas-seduta u jkunu jistgħu jwettqu l-atti proċedurali f'ħin reali f'dak il-post. Xhud jew espert li jkun post ieħor jista' jinstema' wkoll, u parti fil-proċedimenti li qiegħda f'post ieħor tista' tagħmillhom il-mistoqsijiet permezz ta' seduta tal-qorti bħala konferenza proċedurali.

F'seduta tal-qorti organizzata bħala konferenza proċedurali, id-dritt ta' kull parti fil-proċedimenti biex tippreżenta talbiet u rikors u biex tfassal il-pożizzjoni tagħha dwar it-talbiet u r-rikors tal-partijiet l-oħra fil-proċedimenti għandu jiġi garantit b'mod teknikament sikur, u l-kundizzjonijiet tas-seduta tal-qorti rigward it-trażmissjoni f'ħin reali tal-istampi u l-awdjo mill-partijiet fil-proċedimenti mhux preżenti fl-awla tal-qorti u viċe versa jridu jkunu teknikament sikuri. Bil-kunsens tal-partijiet u x-xhieda u, fi proċedimenti fuq talba, bil-kunsens tax-xhud biss, ix-xhud jista' jixhed bit-telefown waqt din il-konferenza. Il-Ministru tal-Ġustizzja jista' jistabbilixxi rekwiżiti tekniċi speċifiċi sabiex titmexxa kif suppost seduta tal-qorti bħala konferenza proċedurali.

3 Il-valutazzjoni tal-provi

3.1 Meta l-provi ma jkunux inkisbu b'mod legali minn parti, il-qorti jkollha xi restrizzjonijiet meta tagħti s-sentenza tagħha?

Skont l-Artikolu 238(3)(1) tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili l-qorti tista' tirrifjuta li taċċetta provi u terġa' tirritornahom jekk il-provi nkisbu permezz ta' reat kriminali jew ksur illegali ta' dritt fundamentali.

3.2 Bħala parti fil-kawża, id-dikjarazzjoni tiegħi tgħodd bħala prova?

Skont l-Artikolu 267 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili, parti li ma tkunx ippruvat, permezz ta' provi oħra, fatt li jrid jiġi ppruvat minnha jew li pprovdietx provi oħra, għandha d-dritt titlob li l-parti l-oħra jew parti terzi jinstemgħu bil-ġurament sabiex jiġi ppruvat il-fatt. F'każ ta' persuna ġuridika, jista' jinstema' bil-ġurament rappreżentant tagħha.

Il-qorti tista' tisma' wkoll, bil-ġurament, parti li trid tipprovdi provi dwar fatt kontestat jekk waħda mill-partijiet titlob dan u l-parti l-oħra taqbel magħha.

Minkejja r-rikjesti tal-partijiet u d-diviżjoni tal-oneru tal-prova, il-qorti tista' *ex officio* tisma' bil-ġurament jew lil waħda jew liż-żewġ partijiet jekk, fuq il-bażi ta' proċedimenti li seħħew aktar kmieni u l-provi provduti u miġbura, il-qorti ma tistax tieħu pożizzjoni fuq il-verità ta' fatt dikjarat li jrid jiġi ppruvat. Il-qorti tista' tisma' wkoll *ex officio* bil-ġurament parti jekk dik il-parti li trid tipprovdi provi tixtieq tagħmel dikjarazzjonijiet bil-ġurament, mingħajr il-kunsens tal-parti l-oħra.

Fi proċedimenti simplifikati u proċedimenti fuq talba, il-qorti tista' tqis li dikjarazzjoni minn parti fil-proċedimenti li ma ngħatatx bil-ġurament hija suffiċjenti biex fatt jiġi ppruvat, sakemm skont ir-regoli tat-tip rilevanti ta' proċedimenti fuq talba, dikjarazzjonijiet li ngħataw mill-partijiet bil-ġurament biss huma ammissibbli.

F'kawża, deċiżjoni ma tistax tkun ibbażata fuq xi dikjarazzjoni mogħtija minn parti li ma ngħatatx bil-ġurament.

L-aħħar aġġornament: 18/04/2023
Il-verzjoni bil-lingwa nazzjonali ta’ din il-paġna tinżamm mill-punt ta’ kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-oriġinal mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidhirx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.